

Учени и фермерски организации са загрижени от политиката и нормативната уредба на ЕС относно ГМО

На 16.10.2013 г., Световният ден на храните, от името на Обществената Инициатива за Изследвания и Регулации, както и от името на няколко фермерски организации писах до Президентите на Европейските институции, изразявайки своята дълбока загриженост от ефектите на политиката и нормативната уредба на ЕС, свързани с ГМО. Особено тревожни тези ефекти са по отношение на съвременните биотехнологии и възможностите им да спомогнат за осигуряването на устойчиво селскостопанско производство.

Ако ЕС иска да направи производството си по-устойчиво и да зависи по-малко от внос на селскостопански продукти, неговите фермери трябва да получат достъп до сортовете растения, които зависят в по-малка степен от използването на пестициди, които дават по-високи добиви от декар, които изискват по-малко обработки на почвата, които могат да устояват по-добре на промените в климата и т.н.

Разработването на такива сортове растения не може да стане само с помощта на традиционната селекция. Съвременната биотехнология може да съществено да подпомогне постигането на тези цели, като в редица случаи тя се явява и единствено възможното достъпно решение.

През 1990 г. ЕС въведе регулаторна система за ГМО, в която научно обоснованата оценка на риска стои в основата на информираното вземане на решения. През първите няколко години тази система работеше както беше замислена – вземането на решения ставаше в предвиджаните срокове и беше основано на научно издържани изследвания.

От средата на 90-те години, обаче, някои страни-членки и европейски институции въведоха определени контрапродуктивни политики по отношение на ГМО като реакция на обществената загриженост относно различни проблеми при осигуряването на безопасността на храните:

1. Непрекъснато интензифициране на регулаторната система.

Въпреки резултатите от интензивните изследвания за безопасността (както в, така и извън ЕС) и от култивирането на ГМ култури на стотици милиони хектари в най-разнообразни екологични условия по света, ЕС продължава да интензифицира регулаторните изисквания, без за това да е налице научно доказана необходимост.

Правната рамка на ЕС се превърна в ненужна и непреодолима преграда за обществените изследователски институции. В [доклад от м. юни 2013 г.](#), изготвен от 25 научни академии на страните-членки, те се обединяват около формулировката на EASAC: “.. Поглъщащата време и скъпа регулаторна рамка на ЕС се допълва от политизираното вземане на решения от страните-членки и останалите несъответствия в политиките на Съюза...”.

В допълнение към политизирането постепенно се наблюдава и изместване на оценката на риска от изискването за научната издържаност. Някои страни-членки, а понякога също и EFSA, продължават да изискват все повече научни данни и изпитания, без да могат научно да обосноват тези искания – базирайки се само на неопределени ‘опасения’. Всичко това изглежда основано на ‘неразбирането на генома’, т.е. на погрешното разбиране, че генетичната трансформация причинява повече непреднамерени изменения в генома от естественото кръстосване.

Учени и фермерски организации са загрижени от политиката и нормативната уредба на ЕС относно ГМО

Ние апелираме към ЕС да се завърне към научните доказателства като основа за вземането на решения, да върне оценката на риска към научната издържаност и да приеме, че натрупаните научни доказателства позволяват да се намалят регулаторните изисквания към ГМО.

2. Отлагане вземането на решения.

Въпреки наличието на позитивни становища от EFSA, налице са редица досиета, които Европейската комисия не е подала (понякога в продължение на много години) за гласуване от страните-членки така, както изискват правилата на самия ЕС.

Практиката да не се изпращат досиетата за гласуване е в нарушение на правилата на ЕС, както беше ясно казано в [скорошно решение](#) на Европейския съд, и априори лишава фермерите от ЕС от тяхното право на свободен избор.

3. Гласуване на забрани без научна обосновка.

Някои страни-членки многократно прилагат „предпазната клауза“, която позволява временно да се забранят ГМО, когато има нова научна информация, сочеща за наличието на риск. Както обаче EFSA многократно демонстрира, за ниито една от тези забрани няма издържано научно доказателство. Причините за тези забрани са винаги политически – пример за това е [сделката](#) между Президента Саркози и зелените НПО, в която ГМ технологията е ‘изтъргувана’ срещу ядрената енергия.

За да се влошат допълнително нещата, Съветът не подкрепя Комисията в опитите ѝ да принуди страните-членки да спазват закона. При това положение Комисията (за да се объркат съвсем нещата) представи предложението за ‘национализация’ на вземаното на решения относно отглеждането на ГМО, което по същество ще възнагради онези страни-членки, които игнорират съществуващите правила.

4. Подкрепа на съмнителни изследвания върху биобезопасността.

През миналата година френска изследователска група публикува статия, предполагаща, че плъховете развиват ракови тумори в резултат от консумирането на ГМ растения. Статията правилно беше отхвърлена от EFSA и много други световни органи по безопасността на храните като негодна. Основанието за това бяха фундаменталните пропуски в методологията на изследванията, неиздържаната интерпретация на данните и пълната липса на основания за направените изводи. Въпреки това някои членове на Европейския парламент продължават да парадират с това изследване. Нещо повече, Комисията задели наскоро значителни средства за провеждането на изследвания, които по същество ще представляват повторение на това сбъркано изследване. Това решение ще доведе до прахосване на изследователски бюджети и погрешно използване на лабораторни животни. В допълнение то подхранва погрешното впечатление, че заключенията от френската статия може да са верни.

Накратко, следствията от политиката на ЕС в областта на ГМО са:

- За разлика от конкурентите си извън ЕС фермерите от Съюза нямат достъп до ГМ сортовете растения, които могат да им помогнат да повишат производителността, като при това намалят въздействието върху околната среда.

Учени и фермерски организации са загрижени от политиката и нормативната уредба на ЕС относно ГМО

- Налице е непрекъснато „изтичане на мозъци“, означаващо, че важен корен на иновациите в ЕС се подрязва непрекъснато и може нацяло да загине.
- Европа остава основен вносител на храни и фуражи, като това води до последствия, засягащи хората от развиващите се страни.
- Доверието във вътрешния пазар на ЕС с неговата свобода на избора и в европейската регулаторна система са сериозно засегнати.

Апелираме към институциите на съюза и към страните-членки да възприемат по-широк, холистичен подход и дългосрочна визия за селскостопанското производство на храни, фуражи и биомаса и съответно да адаптират политиката си и регулаторната рамка относно ГМО.

проф. Marc baron Van Montagu,

Лауреат на Световната награда за храни – 2013 г.

Председател на Обществената Инициатива за Изследвания и Регулации (PRRI)

Допълнителна информация мое да бъде намерена в [отвореното писмо](#) до Президентите на Европейската комисия, Съвета на Европа и Европейския парламент.